

17 september 1971

Goedenavond, vrienden.

Bij het begin van de bijeenkomst de gebruikelijke waarschuwing: Wij zijn niet alwetend, wij zijn niet onfeilbaar, denk zelf na en vorm uzelf een oordeel, ook al zal dit deze maal misschien wat moeilijk zijn. Wij zijn u nog een onderwerp schuldig over:

HET JAAR 1972

1972 is namelijk een heel eigenaardig jaar en wanneer men het vooruit beziet, vallen enkele aspecten bijzonder scherp op. De oorzaak ligt waarschijnlijk in luchtverontreiniging, maar volgens mij kunnen wij ongeveer in mei rekenen op een nieuwe ziekte, een aandoening van de ademhalingswegen, waarmede de dokters het nogal moeilijk zullen hebben. In Europa zal deze epidemie waarschijnlijk niet al te erg worden, maar naar ik meen zullen er toch wel doden vallen onder meer in een deel van Frankrijk - waar het nogal erg dreigt te worden - en in een deel van West-Duitsland. Dan verwacht ik enkele kleinere rampen in verband met dezelfde verontreinigingen van het milieu. Zo verwacht ik op grotere schaal voedselvergiftiging, mogelijk in een deel van Scandinavië, maar zeker in delen van Schotland en Ierland. Ook hier niet al te veel gevallen met fatale afloop.

Vervelend zijn ook de moeilijkheden die vooral de grote industrieën in dit jaar zullen ondervinden. Het ziet er naar uit dat, zakelijk gezien, 1972 voor velen een moeilijk jaar wordt. Er zijn enkele industrieën die zonder meer door zullen kunnen draaien. In West-Duitsland zijn bijvoorbeeld enkele metaalverwerkende industrieën die het heel goed zal blijven gaan en ook in de mijnbouw zal men niet te veel te klagen hebben, al zullen in dit verband enkele ongelukken niet uitblijven. Wij verwachten mijnrampen onder meer in het noorden van West-Duitsland, in Silezië en Midden- Engeland. Zakelijk schijnt het Oostblok het nog het beste geschoten te hebben in Europa. Er zijn hier enkele zaken die de kans zien hun export en zakelijke mogelijkheden op te voeren. Hieronder vallen Roemenië, Hongarije, Tsjechoslowakije en in enige mate ook Oost-Duitsland. In Polen gaan de zaken minder goed. Hier verwacht ik moeilijkheden met de arbeiders, die men mijns inziens zal proberen op te vangen, door vooral de laagstbetaalden wat extra te geven. Maar ik geloof niet dat dit veel uit zal halen.

Politiek liggen de zaken voor de Oostbloklanden wat minder goed. Tot in Rusland toe kraakt het in de hogere regionen. Ofschoon ik mij hierin kan vergissen, ziet het er voor mij naar uit dat de technocraten nogal wat verliezen zullen boeken in deze landen. In Nederland betekent zoiets al veranderingen, maar in landen die geheel op deze technocratie zijn ingesteld, zal het betekenen dat in de partijtoppen vele veranderingen plaats vinden, terwijl ook de richtlijnen van de partijen aanmerkelijke wijzigingen zullen ondergaan. Overigens kan dit alleen maar ten gunste van de mensen gaan, want het wordt werkelijk wel tijd dat overal de menselijke maatschappij wat meer gehumaniseerd wordt. Dit is nu eenmaal niet mogelijk wanneer je alles vooral in getallen en grafieken probeert uit te drukken. De mens is nog wat meer dan alleen een cijfer.

Een in dit verband leuke ontwikkeling verwachten we ook in Zuid-Amerika. De landen hier hebben grote inflatiemoeilijkheden. Er moet mee gerekend worden, dat bepaalde munteenheden hier binnen de loop van 1972 tot rond 1/20 van de nu nog geldende koopkracht zullen terugvallen. Dit betekent voor de mensen daar een werkelijke crisis die vooral voor de armeren daar nogal wat ellende zal betekenen. Ik reken er dan ook op dat hier de nodige staatsgrepen en aanslagen zullen gebeuren. Daarnaast - en dit hoor je toch eigenlijk nog niet zoveel - zal men te maken krijgen met niet onmiddellijk te onderdrukken opstanden van grotere delen van de bevolking in meerdere landen. Het optreden van stadsguerilleros zal ook toenemen. Nu kennen wij dit verschijnsel reeds in Zuid-Amerikaanse staten, maar wanneer je bedenkt dat volgens alle aanwijzingen dergelijke groepen ook in Noord-Amerika zullen gaan opereren, kijk je toch nog wel even op.

Het is heel waarschijnlijk dat, vooral in de zomer, dit jaar onder meer in de USA groepen naar voren treden die, om ideële doeleinden te dienen, grijpen naar ontvoeringen en moord. Hoe sensationeel deze zaken soms ook mogen zijn, toch hoeft men zich als gewoon mens over dergelijke ontwikkelingen niet al te veel zorgen te maken. Maar 1972 is nu niet bepaald een goed jaar voor staatshoofden. Het ziet er naar uit dat onder hen nogal wat koppen zullen vallen, door ziekte, door geweld, gedwongen aftreden en dergelijke. Het ziet er naar uit dat bijna 13 in het dozijn staatshoofden in moeilijkheden zal verkeren. Iets wat sommigen zal verheugen, maar anderen met onrust vervult omdat zij nog hangen aan de folklore van de onfeilbare leiders van het vaderland.

De situatie is ook in Europa over het algemeen moeilijk. Nederland heeft bijvoorbeeld te maken met een zeer wisselvallige conjunctuur. Ik verwacht meerdere crises en daarnaast wat terreurdaden, acties van studenten, die veel feller uitvallen dan in dit jaar, en daarnaast gewelddadige acties in het zuiden van het land. Moeilijkheden verwacht ik ook, maar wat meer beheerst, in Groningen en Friesland. Vele grote bedrijven in Nederland krijgen het dit jaar moeilijk, zoals de arme Philips die een groot deel van zijn onmiddellijke winstmogelijkheden weg ziet vallen. Ook vele andere bedrijven zullen onder soortgelijke moeilijkheden te kampen hebben. Indien men zijn productie af wil kunnen zetten, zal men in 1972 met een veel geringer winstpercentage genoeg moeten nemen dan in de afgelopen jaren. En u weet hoe pijnlijk dat is: wanneer je aan winsten van 20 tot 30% gewend bent en opeens genoeg moet gaan nemen met rond 5 % schrik je je de beroerte. Wat dan ook de gezondheid van vele grote zakenlieden mijns inziens zal schaden.

De situatie in Engeland is moeilijk en wonderlijk. Er is hier reeds nu sprake van een grote interne verdeeldheid. Gezien de moeilijkheden in onder meer het bedrijfsleven zal de verdeeldheid tot uiting gaan komen in eisen tot nationalisatie van bedrijven, terwijl in vele gevallen grote groepen arbeiders pogen gehele bedrijven over te nemen. Ik vrees dat bij dit alles nogal wat geweld te pas gaat komen. De situatie in Ulster wordt trouwens ook voorlopig nog niet opgelost. Wat overigens begrijpelijk is, want er zijn daar nog steeds te veel katholieken. De heer Paisley krijgt hier ook grote moeilijkheden en zal waarschijnlijk zich in, of zelfs zonder zijn geestelijke hemd voor de gevolgen van zijn acties proberen te redden. Op een gegeven ogenblik zal hij in de ogen van velen, waaronder ook heel wat volgers, een soort vette Don Quixote lijken.

Menigeen zal dit toejuichen en in ieder geval is het goed dat dergelijke figuren ook hun ware aard eens naar voren laten treden. Ook elders zien wij vooraanstaande figuren die op een dergelijke wijze in het nieuws komen. In uw land zijn er ook enkele figuren die er in de openbaarheid omtrent hun handelen wat minder goed afkomen. In West-Duitsland vallen op dit gebied heel harde klappen, voornamelijk rond Beieren. Uncle Sam gaat het ook niet al te goed. In het zonnetje der openlijkheid krijgt hij zoveel sproeten dat sommige mensen zelfs zullen denken dat hij rood geworden is. Er ontstaat in de USA een steeds dringender noodzaak om met alle middelen de economie draaiende te houden. Het is reeds nu duidelijk, dat de maatregel van Nixon op dit gebied weinig of niets heeft uitgehaald. Reeds in de afgelopen tijd zijn steeds meer bedrijven in moeilijkheden gekomen, zodat het aantal werkelozen reeds nu zich onrustbarend

uitbreidt. Je kunt nu wel, om die bedrijven te stimuleren, de prijzen vrij laten en beschermende tarieven gaan hanteren, maar dat kan je weer je overwicht op de rest van de wereld kosten. De U.S.A. staat op het ogenblik voor een heel moeilijke beslissing. Enerzijds wil zij de wereldmacht blijven die het in de westelijke wereld toch wel voor het zeggen heeft, terwijl zij anderzijds haar interne economie wil redden die, ondanks vele verklaringen van tegengestelde strekking, niet bepaald gezond is.

Dit wordt aanleiding tot het optreden van zeer extreme groepen in de openbaarheid. Ik meen dat de John Birch Society weer in het nieuws zal komen, terwijl de Ku Klux Klan ook weer in het openbaar kruizen zal gaan verbranden. Daar tegenover staan de groepen van voornamelijk kleurlingen die meestal rood, in ieder geval antinationaal gezind blijken te zijn. En deze groepen vinden steeds meer medestanders, vooral onder de jeugd. Nu het Vietnam-conflict hier intern steeds moeilijker te verteren is, terwijl aan de andere kant het gezag van het Pentagon en het welzijn van de wapenhandel op het ogenblik nog voor een groot deel van juist dit conflict afhankelijk is, ziet er het naar uit dat zeer grote en fel uitgevochten politieke conflicten hier bijna niet te vermijden zijn. Ik heb er reeds op gezinspeeld dat dit onder meer zal voeren tot het optreden in vele grote steden van gangstergroepen die hun belangen veilig willen stellen enerzijds, en anderzijds van stadsguerilleros. Kortom het ziet er naar uit dat het nationale motto voor het komende jaar in de USA zal luiden: keep smiling, but hit them, slug them.

Ik ben van mening, dat dit alles op de verdere verhoudingen in de wereld zijn weerslag zal hebben. Wij weten bijvoorbeeld dat Japan zich reeds op het ogenblik zou moeten richten op Rood China. Maar hierbij rijzen bepaalde moeilijkheden als bijvoorbeeld het bestaan van TaiWan. Toch zullen de grote bedrijven hun steeds nog groeiende productie op de wereldmarkt af moeten kunnen zetten wil de huidige ontwikkeling in Japan gecontinueerd kunnen worden. Dit geldt ook voor hun onderzoekingen. De jappers hebben grote en buitengewoon goede laboratoria. De hier verworven kennis en de nieuwe producten hiervan gingen tot nu toe voornamelijk richting USA. Maar steeds meer mensen zullen ervan overtuigd worden dat het onzinnig is dergelijke kostbare gegevens te leveren aan iemand die je verdere producten probeert te weren. Daarom moet in dit land gerekend worden met een zeer sterke pressie van linkse zijde, gepaard gaande met vele gewelddadige demonstraties en waarschijnlijk zelfs met een bloedbad in, of zeer nabij Tokio. De regering zal het overigens daar wel redden, want de houding van de USA betekent niet dat nu de producten opeens niet meer kunnen worden afgezet. Landen als Nederland zullen er, zover het de burgers betreft, zelfs enig voordeel bij hebben dat de zaken zo verlopen want zij kunnen rekenen op steeds meer goedkope aanbiedingen van redelijke kwaliteit.

Toch is de marktsituatie in de afgelopen tijd reeds voor vele landen moeilijker geworden en deze tendens zal zich in 1972 zeker voortzetten. Denk eens aan Australië. Dit land moet zijn oriëntatie in de wereld veranderen. Dit is niet mogelijk zonder ook de maatschappelijke opzet te wijzigen. Free enterprise, een mooie naam voor een kapitalistische wijze van leven, werd ook in dit land gepredikt, al staan tegenover deze leuze vele sterke vakbonden. Handel en free enterprise kunnen zich echter alleen handhaven wanneer men zich afwendt van het British empire - dat reeds lang ter ziele is - en zich richt op Azië. Maar dit gebied is voor de handel moeilijk: het heeft niet voldoende geld, zodat het moeilijk is voor de Australische producten een afzetmarkt te vinden die geen grote financieringen eist en economische moeilijkheden binnenslands voorkómt. Vooral voor de hier belangrijke landbouw en veeteeltproducten geldt dit sterk. Ik meen dat ook Australië hierdoor in een vreemde crisis belanden zal die vooral op het leven in de grote steden invloed uit zal oefenen. Ik vermoed dat daarnaast een steeds sterker wordende aantasting van de sociale structuur het leven daar gaat veranderen en de mogelijkheid onafhankelijk te leven voor de mensen daar sterk zal beknotten. Dit geldt vooral voor de kustgebieden, in het binnenland zal dit in mindere mate in verschijning treden. Nieuw-Zeeland is op het ogenblik reeds bezig om voor zijn boter zich op Azië te oriënteren en heeft op dit gebied reeds enige successen behaald.

Bij het beschouwen van de wereld valt mijn aandacht verder op Afrika. Dit jaar is dit inderdaad een duister continent, want het is niet in detail te zeggen wat zich hier af zal spelen. Reeds het vorige jaar hebben wij u gewezen op het feit dat zich hier toenemend grensconflicten, revoluties en zelfs kleine oorlogen afspelen. Het ziet er naar uit dat bepaalde geheime verenigingen, die zoals u weet onder de negers een grote invloed hebben, gaan ingrijpen. Het centrum van deze actie zal waarschijnlijk in Kenia liggen dat hierdoor schijnbaar het minste beroerd zal worden. Het ziet er naar uit dat de schade hiervan zich uit zal strekken tot Eritrea aan de ene kant en de Oranje-vrijstaat aan de andere zijde. Ik verwacht dat hierdoor veel onrust en veel bloedvergieten zal ontstaan. Gelijkzeitig voert dit tot vele nieuwe onderhandelingen met de grote blanke bedrijven die nog steeds het merendeel van de grote industrieën in Afrika in handen hebben. Sommige blanke interessegroepen zullen hierbij een veer moeten laten. Voor België betekent dit moeilijkheden, omdat de Union Minière hierbij gemoeid is. Ook voor Nederland en Engeland is het minder aangenaam omdat bepaalde olie-industrieën, die in het nabije verleden grote bedragen uitgaven om hun belangen zeker te stellen, hierbij gemoeid zullen worden. Deze ontwikkeling zal ons aan het einde van 1972 een bijna geheel nieuwe reeks van staatshoofden laten zien in Midden-Afrika. In het noorden blijven enkele nu bekende figuren wel aan de macht, maar wij zullen de personen in hun regering waarschijnlijk zien wisselen.

Van juni tot oktober zijn weer grotere gewapende conflicten tussen Israël en de Arabische staten mogelijk. Ik wijs erop dat ook nu een onmiddellijk gevaar bestaat voor dergelijke conflicten en wel over ongeveer een maand. Wel ziet het er naar uit dat in 1972 Egypte in moeilijkheden komt met zijn bondgenoten en - mogelijk tesamen met Jordanië - zich op zal stellen tegenover de andere staten van het arabisch-islamitisch blok onder aanvoering van Syrië. Wat ons brengt naar Azië. Hier gaan weer een paar staatslieden heen, onder meer in China. Hun dood zal wel erg betreurd worden en mogelijk krijgt u hier van hun staatsbegrafenis wel wat te zien. Maar aan de werkelijke gang van zaken verandert hierdoor niet veel. Wel verandert waarschijnlijk het optreden van Peking tegenover Moskou. Ik neem aan dat hierbij experimenten een rol spelen die in het begin 1972 plaats zullen vinden, vermoedelijk eind januari begin februari. Het gaat hier om experimenten met een nieuw vervaardigde en ontworpen richtapparaat voor de zogenaamde 8000 km. raketten. Ik meen dat deze daarna als pressiemiddel gebruikt zullen worden bij onderhandelingen met Moskou. Wat voor de haviken hier natuurlijk erg verdrietig is, maar ertoe kan voeren dat zij de duiven daar voorlopig met rust laten.

De natuur is ook in 1972 aardig in oproer. Wij moeten weer rekenen met een grotere reeks van aardbevingen, terwijl ook erupties veel voor zullen komen - enkele daarvan veroorzaken grote schade, onder meer op Midden Java. Hier komen meerdere vulkanen tot werking en een daarvan zou wel eens heel wat schade aan kunnen richten. Vooral in het begin van het jaar zijn er ook abnormaal veel aardbevingen en aardverschuivingen. Verder brengt het gehele jaar vele cyclonen - meer dan dit jaar. Hier speelt de 28-jaarscyclus van de zon een rol die vele atmosferische storingen veroorzaakt. Stormen zullen op ongewone plaatsen optreden en schade veroorzaken. Ik denk bijvoorbeeld aan een tornado die in de richting van Chicago trekt, aan regens van zand en as die in het zuiden van Europa zullen vallen. Het optreden van kleurregens is hierbij denkbaar. Naar ik meen wordt dit veroorzaakt door stormen in de Sahara en het gebied rond de Rode Zee. Ook kom ik tot de conclusie dat wij rekening moeten houden met een zeer ernstige storing in de Noordzee. Vermoedelijk is hierbij de oorzaak een zeebeving in de Atlantische Oceaan - verder zuidelijk - waardoor waterstuwingen ontstaan die samenvallen met grote stormen. Het is volgens mij mogelijk dat hierdoor veel bodemmateriaal zodanig wordt verplaatst dat nieuwe zandbanken en ondiepten ontstaan.

Het gedrag van de natuur is dus waarschijnlijk onberekenbaar, met dubieuze gevolgen. De mens zal het zijne ertoe bijdragen deze moeilijkheden te vergroten. Ik meen dat wij onder meer ongelukken zullen zien, waarbij uitvloeiing van chemicaliën en radioactief water een rol spelen. Wat zou kunnen betekenen dat in verschillende landen steden en dorpen deels of geheel ontruimd zullen moeten worden - tijdelijk. Dergelijke dingen zijn voor de betrokkenen niet erg aangenaam, maar het is, naar ik meen, toch wel goed dat iets dergelijks eens op grotere schaal

en met veel gevaar gebeurt. In het zuiden van Azië verwacht ik overigens een ramp, waarbij zee, vulkaanwerkingen, regen en wind samenwerken. Indien dit gebeurt zal het waarschijnlijk vooral plaatsvinden in de buurt van het vroegere Indochina, ofschoon ook India hierbij betrokken zal zijn, zoals Oost-Pakistan. Het aantal slachtoffers zou hier in het geheel meerdere miljoenen kunnen bedragen.

Wat moet ik meer zeggen over 1972? Ik kan natuurlijk zeggen, dat het voor de ontwikkeling van de mensheid een zeer goed jaar is. Maar dat hebben wij wel eens eerder gezegd en op het ogenblik zelf bemerken de mensen daarvan maar heel weinig. Ik kan ook stellen, dat het geestelijk een zeer vruchtbaar jaar zal zijn. Vooral meen ik echter dat dit jaar de omstandigheden schept, waarin de mens wel gedwongen zal zijn zijn gedragingen te wijzigen. Indien de mens verdergaat zoals hij nu doet, gaat de mensheid waarschijnlijk al vergaderende met alle commissies in zitting ten gronde. De mensen zullen dit gaan beseffen. Ik verwacht dat dit jaar een enorme pressie van de zogenaamde lagere standen op instanties te zien zal geven. Misschien vraagt u zich af wat in dit verband lagere standen zijn? Dit zijn de gewone mensen die zo weinig weten dat zij hun nuchtere verstand en hun gevoelens nog laten werken in zich, in plaats van een zich vastleggen op de theorieën van anderen. Deze mensen zullen overal in verweer komen. Zij zullen in vele landen, tot zelfs in Canada toe, aandringen op het nemen van maatregelen die de hogere standen zullen treffen op hun meest kwetsbare plek, de plek die nog gevoeliger is dan het hart, namelijk de portemonnaie. Deze mentaliteitsverandering bij de lagere standen, ook al wordt deze uit nood geboren en gaat zij gepaard met vele excessen, is naar ik meen voor de mensheid zeer gunstig.

Zo dadelijk krijgen wij natuurlijk de vraag, of er geestelijk in 1972 dan niets gebeurt, of de mensheid dan niet ook geestelijk rijper zal worden. Dit is natuurlijk wel het geval, maar wat heb je aan een geestelijk rijper worden, wanneer je gelijktijdig stoffelijk ten onder gaat. Ik meen dat er maatschappelijk overal een keer komt in de richting van een humaan of humanistisch denken. Dat de mens in de maatschappij gaat eisen dat men hem in het middelpunt stelt van de bestrevingen, is hiervan het gevolg. Men zal eisen dat aan de mensen in de eerste plaats alle zorg wordt besteed en niet aan een verdere uitbreiding van werkgelegenheid of een uitbreiding van sociale voorzieningen. Men zal zeggen dat deze zaken alleen van belang zijn wanneer zij tot het geluk van de mens bijdragen. Eerst ikzelf en mijn werkelijke behoeften, zo zal de mens eisen. Wanneer je niet voor mij kunt zorgen en mij een redelijk gelukkig bestaan bezorgen, hoef je je over de rest ook niet druk meer te maken. Ik ben het doel van de maatschappij, ik ben de maatschappij, zo zullen de mensen reageren.

Dit zal natuurlijk een schop tegen de schenen zijn van vele deskundigen. Maar de deskundigen hebben de laatste tijd zoveel grote fouten gemaakt dat het wel eens mogelijk zou kunnen zijn dat ondeskundigen uiteindelijk meer deskundig ingrijpen dan deskundigen, zodat een kundige oplossing door leken mogelijk blijkt voor menige door deskundigen toch wel zeer onkundig behandelde situatie. - Een uitspraak die ik heb geleerd van een vriend van mij die in dergelijke woordspelingen zich specialiseerde -.

Een van de moeilijkheden in 1972 is wel, dat het conflict tussen gevoel en verstand veel meer op de voorgrond komt dan in het verleden. De onvrede die de mensen voelen met de moderne maatschappij, is in feite reeds nu zeer groot. Maar men heeft zijn gevoelens en bezwaren tot nu toe kunnen rationaliseren, weg kunnen praten, zodat vele mensen denken dat zij gelukkig zijn. Zoiets als de verklaring dat u leeft in een welvaartsstaat. Een rationalisatie die de vraag op kan roepen wie het dan wel werkelijk wèl gaat in een welvaartsstaat. De enige die er wel bij schijnt te gaan, is hij die tijdig zijn kapitaal naar het buitenland weet te brengen. Maar mooie woorden en verklaringen pakken niet meer. Het gezag heeft lange tijd zich op een standpunt van onfeilbaarheid gesteld: wij weten wat nodig is, jullie kennen de samenhangen niet, laat ons dus maar voor je beslissen. Dit paternalistische heeft in grote delen van de menselijke maatschappij reeds tot gevoelsconflicten gevoerd, vooral bij de gewone man, vooral ten aanzien van het gezag wat hij, omdat verzet zo lastig is, tot nu toe nog wel aanvaardde.

Men ziet echter steeds duidelijker dat door deze rust niet werkelijk voor de armeren meer brood op de plank komt. De arbeider die ontdekt dat elke maal wanneer hij een loonsverhoging krijgt, de prijzen in wezen veel verder omhoog gaan, krijgt er op de duur ook genoeg van. Men kan natuurlijk proberen een deskundige oplossing te vinden door het werkelijke loon te binden aan de koopkracht van de munteenheid, maar dat houdt je ook niet vol, daar dit weer tegen de belangen indruist van hen die de koopwaar aan de man brengen. In Nederland biesheuvelt de zaak misschien nog een tijd wat aan, maar in andere landen zal deze ontwikkeling voor de interne vrede van de landen steeds kritieker worden.

Financieel schijnt de zaak, vreemd genoeg, voor Zwitserland kritiek te gaan worden. Lange tijd is dit land een land geweest van gedegen burgers en kapitalen onder geheim nummer. Maar het geheime nummer is er af en het gedegen burgerschap heeft zich langzaam ontwikkeld tot iets, wat ik een Marken- en Volendam mentaliteit zou willen noemen. Maar de mogelijkheid voor vreemdelingen steeds weer winst te maken wordt kleiner nu geen kapitaal meer werkelijk geheim en veilig is in dit land. De vlucht van kapitaal uit valuta in onder meer kunstwaarden zou kunnen betekenen dat zelfs de prijs voor contemporaine kunst in 't komende jaar sterk oploopt. Aan het einde van 1972 zal het volgens mij voor een werkelijke kunstenaar een koud kunstje zijn zeer goede prijzen voor zijn werk te maken. Verder zal sprake zijn van toenemende aankopen van goud en juwelen. In een land als Zwitserland waar de banken het voornamelijk moeten hebben van de deposito's van de rijkere, betekent dit een afname van het voor manoeuvres beschikbare geld. In Nederland ligt de zaak wat gemakkelijker, daar de banken hier veel gelden van de kleine man middels giraalsystemen en spaarrekeningen beheren. Hier zal men dan ook nog langere tijd 15% kunnen maken voor kapitaal, waarop men zelf 5 % rente betaalt.

Hier moet worden opgemerkt dat het juist de banken zijn die in de westerse landen handel, productie en hierdoor zelfs werkgelegenheid beheersen. Hierdoor buiten zij, al dan niet bewust en bedoeld, ook alles en iedereen uit. Het zijn de meest gevaarlijk sociale organen die men zich denken kan, maar gelijktijdig in het westen ook de meest noodzakelijke. Wanneer de banken moeilijkheden krijgen bij het verwerven van gelden en gelijktijdig door de conjunctuur steeds minder de mogelijkheid vinden renten te eisen op de wijze, waarop zij dit tot nu toe gedaan hebben, zijn vreemde beursmanipulaties bijna onvermijdelijk. Ik verwacht dergelijke manipulaties in september-oktober van 1972. De ontwaarding van vele aandelen en de sterke stijging van zogenaamde gegarandeerde obligaties zouden wel eens zowel de geldmarkt als het bedrijfsleven stevig in de wielen kunnen rijden. Dit betekent dat de banken in moeilijkheden komen. Waar de banken in moeilijkheden komen, komt de valuta opeens in moeilijkheden. Waar de valuta in moeilijkheden komt, zullen regeringen in moeilijkheden komen. Er zullen wel vele alternatieve voorstellen worden gedaan, maar slechts zeer weinig hiervan zal praktisch uitvoerbaar blijken. Het jaar dreigt dan ook overal in een economische chaos te eindigen.

Indien u zich interesseert voor het waarnemen van Ufo's: er worden er weer heel wat gezien en enkele gemeld. Maar er is nog geen enkele stralende superfiguur die op aarde landt om de mensen even te vertellen, hoe het dan wel moet. Iets wat men in tijden van verwarring ongetwijfeld op vele plaatsen zal betreuren. Voor degenen die zich interesseren voor het leven in de wateren van deze wereld, wil ik opmerken dat verschillende kleine algen opeens een enorme groei gaan vertonen in de oceanen. Dit betekent een verbetering van de zuurstofvoorzieningen op de gehele aarde. In zoet water zal men echter veel stikstof-producerende plantjes zien optreden. Wat betekent dat u in vele sloten en meren niet meer zult kunnen snoeken, maar hoogstens muggelarven kunt vangen.

Na dit alles vraagt u zich misschien af, of men dan het komende jaar zoveel slechts te wachten heeft. Eerlijk gezegd valt dit nogal mee. U bent eraan gewend, aan zoveel ellende uiteindelijk voorbij te zien of goed te noemen dat het de meesten onder u niet moeilijk zal vallen om later te stellen dat 1972 toch wel een goed jaar was. Het valt dus wel mee. Ik meen ook dat veel van hetgeen gebeurt, vooral voor de gewone man niet zo heel erg is. Alleen zal zijn

gedachtenwereldje, - zijn denkbeeld omtrent zekerheden vooral -, wel worden aangetast. Hij wordt in 1972 geconfronteerd met een wereld waarin hijzelf opeens moet handelen. En dat is lastig. Het is veel gemakkelijker om het werkelijke handelen over te laten aan anderen, aan bijvoorbeeld gekozen vertegenwoordigers, politie, leger, het georganiseerd bedrijfsleven, de vakbonden en al die andere instellingen, die zich met zijn welzijn zeggen bezig te houden. Maar dit is niet altijd meer mogelijk. Steeds meer zullen de gewone mensen geconfronteerd worden met situaties, waarin zij zelf een besluit moeten nemen en onmiddellijk zelf iets zullen moeten doen. Dit zal naar ik meen, voor de normale mens, die in het dagelijkse bestaan nog actief is, vaak moeilijk zijn. Want men kan niet meer volstaan met praten, pruttelen en demonstreren of staken, maar zal zelf iets moeten doen.

Deze drang geeft natuurlijk overal aanleiding tot onrust en onlusten. Er komen relletjes, waarbij de onschuldigen waarschijnlijk weer de hardste klappen zullen krijgen, zoals altijd. Maar wanneer je even nadenkt: wanneer een mens eenmaal begint over bepaalde dingen na te denken, is het zeer moeilijk hem hierbij weer tot een stopzetten van een zelfstandig denken te brengen. Wanneer men eenmaal bewust en zelfstandig is gaan nadenken over politieke zaken, kerkelijke aangelegenheden, economische ontwikkelingen, kan men dit denkproces, hoeveel fouten het ook moge omvatten, eenvoudig niet meer stopzetten. 1972 brengt de massa in beweging. Dit zou voor het lot van de mensheid wel eens veel belangrijker kunnen zijn en beloften voor een betere wereld wel eens veel dichterbij de vervulling kunnen brengen, dan alle natuurgebeuren bij elkaar. Indien u het mij vraagt, is voor de mens 1972 het jaar van de tegenstrijdige gedachten, geboren uit nood, behoefte en stoffelijk erkende noodzaak, tot het herzien van vele zaken. Dit, terwijl de mens eigenlijk zo graag het merendeel van de zaken bij het oude zou willen laten. Hiermede heb ik dan een belofte, die u overigens niet door mij werd gedaan, naar ik hoop redelijk gestand gedaan. Indien u bijzondere vragen hebt, kunt u die nu stellen.

Vraag: Is het verloop van dit Saturnusjaar aan vaste lijnen gehouden en zo?

Antwoord: Het is inderdaad een Saturnusjaar. Wij hebben in dit jaar onder meer te maken met een zeer interessante oppositie Saturnus-Neptunus, terwijl de zon een oppositie vormt met de maan en een vierkant met Mars en Pluto in het teken Steenbok. Verder is er nog een betekende oppositie maan-Neptunus. Jupiter staat vierkant zon en Pluto. Wie ziet wat er aan opposities en vierkanten voorkomt in de horoscoop van het jaar, kan reeds op zijn astrologische vingers narekenen dat het een vreemd jaar moet worden. Maar dat een Saturnusjaar op zich onheil zou moeten brengen, moet u maar vergeten. Deze naam voor het jaar keert immers om de zoveel jaar weer en lang niet elk dergelijk jaar is een kritiek jaar. Dit jaar is kritiek omdat vele invloeden samenvallen: fouten in het menselijk beheer van de aarde, enorme krachttuitstortingen van de zon - wat voor klimaat en temperament van de mens mede aansprakelijk kan worden gedacht. Op de aarde zelf zijn er vele cyclische verschijnselen, waarvan - gesteld dat er 30 zouden zijn, wat niet een juist getal is - in de korte periode van een jaar 25 à 26 een top van werkzaamheid bereiken. Dit betekent vele wisselvalligheden, waaraan niemand zich geheel kan onttrekken, maar aan de andere kant meen ik dat het, ten aanzien van het behoud van de wereld, de bewustwording van de mensheid en zelfs enigszins ten aanzien van een streven naar wereldvrede, al met al toch wel een goed jaar is. Er gebeuren wel vele onaangename zaken, maar die helpen toch allen de mens in de richting van een verstandiger leven te dwingen. Wie echter streeft naar het voortzetten van het nu bestaande, zal dit jaar waarschijnlijk niet veel bereiken en vele rekeningen aangeboden krijgen. Ik meen dat dit samenvallen van cycli van groter belang is voor de wereld dan de astrologische tendens, die slechts aangeeft in welke richting de gevolgen zullen gaan, maar niet zelf en zonder meer oorzakelijk mag worden geacht voor ontwikkelingen en gebeurtenissen.

Vraag: Komt er meer contact tussen de mensen onderling, zodat zij minder op verschillen zullen letten en meer op een humanitaire manier van leven?

Antwoord: Daar zal het uiteindelijk wel naar toe gaan. Maar vergeet niet dat een groot deel van de ontwikkelingen in '72 uit spanning en nood geboren worden. Tot ver in het jaar 1972 zal dan ook, althans uiterlijk, het gedrag van de mensen mijns inziens nog minder sociaal zijn dan nu.

Dit jaar vormt echter ergens een keerpunt en brengt inderdaad gunstige ontwikkelingen in de door u bedoelde richting, die echter eerst vol tot uiting zullen komen rond 1974. De mensen zullen elkander echter anders gaan zien, worden tot meer samenwerking gedwongen en zullen afstand moeten doen van vooroordelen in dit jaar.

Vraag: U zegt dat vele grote bedrijven in moeilijkheden zullen komen of failliet zullen gaan. Hoe gaat het met kleine bedrijven en middenstand?

Antwoord: Kleine bedrijven die grotendeels met eigen personeel werken - familiebedrijven - kunnen het aardig redden, daar zij een samenhang kennen die in de meeste grote bedrijven ontbreekt, al tracht men ook daar loyaliteiten op te bouwen. In de zeer grote bedrijven valt men echter in belangengroepen uiteen. De eeuwige roep om meer geld zal ook de kleine bedrijven in mindere mate treffen dan de zeer grote bedrijven, terwijl nieuwe eisen ten aanzien van hinder eveneens voor kleine bedrijven vaak eenvoudiger te vervullen zullen zijn. Verder speelt het feit een rol, dat kleine bedrijven meestal een betrekkelijk geringe export hebben, terwijl de grootbedrijven voor het merendeel op in- en export zijn aangewezen. Bij verandering van de mogelijkheid tot export zullen de kleinere bedrijven gemeenlijk rustig voor de binnenlandse markt door kunnen werken, mits zij er zorg voor dragen dat hun kwaliteit goed, hun prijs redelijk blijft. Zij behouden dan een marktaandeel, waar grote bedrijven een nieuwe markt moeten veroveren en daartoe vele concessies moeten doen in prijs en leveringsvoorwaarden. Naar ik vrees zullen deze grote bedrijven daarbij niet eigen winst verminderen, maar hun extra kosten willen verhalen op de kwaliteit - of hoeveelheid - die zij leveren. Ik meen dan ook, dat het kleinbedrijf en de middenstand in 1972 niet zo zwaar getroffen zal worden als in de afgelopen 3 jaren.

Vraag: En hoe gaat het met wereldbeschouwingen, nu wij in een negatieve periode verkeren?

Antwoord: Er zullen in de komende jaren vele mensen zijn die bepaalde wereldbeschouwingen en ideologieën als het ware gratis of desnoods tegen premies proberen uit te delen aan het volk. Maar de belangstelling is niet zo groot. Vergeet niet dat je, wanneer je materiële moeilijkheden kent, je geen ideologie zult aanvaarden, tenzij deze ook een reële en onmiddellijke verbetering van je omstandigheden kan beloven. Ik vrees dat het komende jaar ideologen voor grote moeilijkheden komen te staan, zelfs de partij ideologen van landen als China en Rusland en degenen die hun stellingen in de westerse wereld verkondigen. Zij zijn eenvoudig niet in staat aan de doorsnee mens een voldoende uitzicht te bieden, wanneer deze zich in 1972 in een hopeloze situatie meent te weten. Zij, die een ideaal hebben zullen echter door hun praktische werkwijze hiervoor vele volgelingen kunnen winnen. Ik meen echter niet dat de in de laatste tijd ontwikkelde filosofieën en theorieën op sociaal en politiek gebied in 1972 te handhaven zijn. Ik meen dat in de komende jaren op dit gebied heel wat veranderingen te verwachten zijn. Dit alles zal in meer concreet omschreven idealen resulteren rond 1974, terwijl een actief en praktisch beleven van deze idealen eerst rond 1980 mogelijk schijnt te zijn.

Vraag: Hier werd gesteld dat wij in de komende jaren meer contact zouden hebben met de werelden om ons heen. Kan dit bij dit alles een rol spelen?

Antwoord: In zekere zin ja. Wanneer een mens het vertrouwen in vele dingen rond hem verliest - iets wat in '72 sterker zal worden - zal hij als vanzelf meer terugvallen op zich en eigen innerlijke reserves. Deze innerlijke reserves plus een bepaalde spanning maakt het gemakkelijker voor de mens om zowel met de werelden waarin wij leven - de werelden van de geest, dus - als met bepaalde innerlijke werelden, die je de harmonische werelden zou kunnen noemen, in contact te komen. Daaruit kan de mens inderdaad krachten en inzichten putten, die bij zijn bereikingen en gedragingen een rol zullen spelen. Maar dat kan alleen op zuiver persoonlijke en niet op een meer massale basis.

Waarmede wij aan het einde van uw vragen schijnen te zijn. Overigens zou ik wel eens willen weten, wie voor deze avond de belofte aangaande dit onderwerp heeft gedaan. Het zal wel weer een van de hoge pieten geweest zijn. Want wanneer hoge ome's een persoonlijke belofte doen,

sturen zij vaak de loopjongen om die te vervullen. Ik heb in ieder geval mijn best gedaan om u een inzicht te geven in de ontwikkelingen die de wereld door gaat maken. Ik hoop nu alleen maar dat u na dit alles de moed niet verliest.

Wanneer u de moed erin houdt en vertrouwt op uzelf, wanneer u van uzelf en eigen mogelijkheid uitgaat, zult u in het komende jaar heus nog heel wat klaar kunnen spelen. Maar als u denkt dat het van anderen zal moeten komen zijn uw kansen op een redelijk jaar maar klein. Laat mij het zo zeggen: wanneer je een bloedende wond hebt, verbindt die voorlopig maar zelf. Want wanneer je op de komst van het rode kruis gaat zitten wachten, zou je wel eens daarop net zolang kunnen wachten als op de teruggave van te veel betaalde belastingen. Wat betekent dat er in dat geval de kans bestaat dat u aan een diepe schram dood zult bloeden. 'Doe-het-zelf' lijkt mij het juiste motto voor de komende tijd. Maar de mens, die dan ook werkelijk zelf alles aan durft pakken en van zich uit besluiten durft nemen, de verantwoordelijkheid voor zijn daden durft dragen, heeft volgens mij in 1972 heel goede mogelijkheden. Het is juist massaliteit in welke vorm ook, in handel, politiek of anderszins, die onder druk komt te staan. Het is juist de massaliteit, waarbinnen de mens de nadelen zal ervaren, waarover ik u heb gesproken.

Dit is wel voldoende. Ik kan u nu aan de pauze laten beginnen en met zekere wellust - hoewel geen wrede wellust - de rest van de bijeenkomst aan een van mijn collega's overlaten. Goedenavond.

DE MENS in het brandpunt der belangstelling (esoterie)

Goedenavond, vrienden.

Het belichten van een meer geestelijk getint onderwerp tijdens het tweede deel van de bijeenkomst is bijna obligaat. Ik wil mij gaarne aan dit gebruik conformeren en zou dan ook nu 'de mens' voor een ogenblik meer in het brandpunt van uw belangstelling willen plaatsen.

De mens is in zich een vreemde mengeling van dressuur, kennis, geestelijke en emotionele elementen. Deze mens staat tegenover een oneindigheid die hij ergens vermoedt en daarom voortdurend als bestaande stipuleert, zonder dat hij haar ooit kan benaderen, bewijzen, of begrijpen. Wij zoeken in onszelf, wanneer wij mens zijn, naar de dingen die wij zo graag buiten ons zouden vinden. Wanneer wij zoeken naar God, zo zoeken wij in feite naar een eeuwigheid, een bestaansbevestiging in onszelf. Wanneer wij zoeken naar harmonie, vrede, begrip in onszelf, zo doen wij dit in de eerste plaats omdat de mens deze waarden zo moeilijk buiten zich kan vinden en dezen slechts zo gebrekkig tot uitdrukking kan brengen. In de gehele geestelijke ontwikkeling, die wij doormaken als mens, is naar mijn mening voor ons dit vreemde mengsel van droom, begrip en mystieke ervaringen, het meest betekende.

Dit geeft inhoud aan het leven, maar is gelijktijdig ook ons punt van uitgang bij elke benadering van de buitenwereld. Deze wereld buiten het ik - ik herhaal dit voor alle zekerheid weer eens - beleef en zie je vanuit jezelf. Dus niet objectief, maar steeds door subjectiviteit vertekend. Zelfs de vaststaande, controleerbare en bewijsbare feiten in de wereld buiten je pas je voortdurend aan aan de subjectieve werkelijkheid, waarin je in feite leeft.

Wanneer de stoffelijke werkelijkheid het einddoel zou zijn voor de mens, zouden wij moeten constateren dat hij een grote mislukking is. Indien wij echter toegeven dat de mens in zijn stoffelijke bestaan een wordingsproces doormaakt en daarbij - desnoods veronderstellenderwijze - zeggen dat dit leven dus een voorbereiding is voor een volgende fase van bestaan, krijgt het geheel opeens meer betekenis en zin.

Want wat doen wij? Wij leven in een wereld die is opgebouwd uit onze eigen voorstellingen en waaraan wij dan ook de feiten zoveel mogelijk proberen aan te passen. Dit wil zeggen dat onze beleving in feite voor het merendeel slechts een beleven is van onze aard en persoonlijkheid. Wat de wereld ons aandoet kan reëel zijn. Maar een groot deel van hetgeen dat naar onze

mening de wereld ons aandoet is iets wat wijzelf geheel of mede onszelf aandoen. Wij worden geconfronteerd met onszelf en pas daarna met een werkelijkheid die wij, hoe wij dit ook trachten te doen, niet kunnen veranderen.

Een bewustwordingsproces omvat een veranderen van jezelf, en bij ons in de geest wordt dit meestal verder omschreven als een uitbreiden van je begrips- en contactmogelijkheden.

Wanneer ik mijzelf beter leer kennen en de relatie met de wereld erken als zijnde van grotendeels subjectieve aard, zal ik steeds meer van de dingen, die ik in de wereld afwijs, gaan begrijpen en zien als dingen die ook in mijzelf bestaan, maar die ik in mij zelve vrees. Elke mens is ergens bevreesd, bevreesd voor zichzelf, bevreesd voor ervaringen, gedragingen die hij niet onder ogen durft zien. Heb ik de angst erkend voor wat zij is, zo kan ik haar overwinnen. Zij wordt hierdoor niet minder, maar zij wordt beheersbaar.

In het proces van geestelijke rijping, dat je op aarde meemaakt, is juist deze gang van een geheel beheerst worden naar een zekere zelfbeheersing, belangrijk.

De dingen die ik begrijp, die ik hanteren kan, die ik zover zij mijzelf betreffen, althans grotendeels kan beheersen, zijn de dingen, waarin ik harmonie kan vinden. Daarin vind ik vrede met de wereld en met mijzelf. Ga ik zoeken naar datgene wat door mij niet beheerst kan worden, zonder dat ik hiervoor eerst in mij mogelijkheden tot begrip vind, dan protesteer ik in feite voortdurend tegen mijzelf. Het is trouwens typerend voor de mens dat zijn scherpste verzet tegen de wereld indirect tegen hemzelf is gericht.

Maar heb je eenmaal begrepen dat je uit moet gaan van jezelf en dat het niet belangrijk is voor jou alle tegenstellingen te noteren, maar wel alle overeenkomsten op te merken, dan blijkt niet alleen de gehele wereld zelf voor jou meer beheersbaar te worden. Dan blijkt ook dat zij bepaalde neventonen krijgt die je tot dan toe over het hoofd hebt gezien. Misschien kunnen wij dit vergelijken met de uitbreiding van de voor jou zichtbare frequenties, zodat je op de duur zowel ultraviolet als infrarood scherper en meer gedefinieerd gaat zien, terwijl je ook tot een scherpere definitie komt van vele tussen de normaal geziene kleuren liggende tinten. De schaal van constateringsmogelijkheden waarover je beschikt, wordt op deze wijze gelijktijdig verfijnder en groter. Je zou dit als mens een kwestie van bewustwording kunnen omschrijven, maar met evenveel recht kunnen aanduiden als een uitbreiding van waarnemingsvermogen, wat een groter vermogen tot het trekken van juistere conclusies inhoudt.

Hoe het ook zij, deze uitbreiding brengt elementen in het geding die voor de doorsnee mens niet meer redelijk zijn. Elke mens kent in zijn leven ogenblikken waarin hij voor een ogenblik buiten het redelijke om bestaat. Of je dit nu 'high' zijn noemt, of een verzonken zijn in mystieke meditatie, het resultaat verschilt niet veel. Belangrijker dan al het andere is het voor de mens dat hij deze soort belevingen van wat onbeheersbaar en incidenteel is, kan overbrengen naar het gebied van het normale en beheersbare.

Er zijn vele niet onmiddellijk zichtbare of zelfs maar enkel met instrumenten kenbare waarden in de menselijke wereld die in het leven van de mens steeds weer een belangrijke rol spelen. Deze kennen is iets anders dan ze zien, beleven. Wanneer je de dingen kent, kun je - dit is maar een voorbeeld - stellen: Ik weet dat hier met infrarood licht, rond een kluis een reeks versperringen, alarmcontacten is aangebracht. Wie infrarood ziet zal zonder meer constateren, zelfs zonder op de mogelijkheid voorbereid te zijn: hier loopt een straal en op deze wijze kan ik haar ontwijken. Boven een redelijke procedure, waarbij je eerst de bronnen van mogelijke stralen moet opzoeken, of de plannen van een installatie moet hebben gezien, heeft deze directe waarneming bovendien het voordeel van grotere zekerheid. Wanneer je de stralen zelf ziet, kun je onmiddellijk hun aanwezigheid constateren en is het niet mogelijk, dat je een enkele straal over het hoofd zou zien.

Op soortgelijke wijze zijn invloeden, die wij geestelijke krachten, of kosmische invloeden plegen te noemen, of desnoods goddelijk ingrijpen voor iemand die voldoende ontwikkeld is, wel degelijk en onmiddellijk kenbaar. Het zijn waarden die op de wereld en het menselijk leven betreffende voortdurend aanwezig zijn. Dat zij niet worden opgemerkt, is slechts het gevolg van het feit dat hun uiting buiten het normale menselijke waarnemingsvermogen valt. Zo is ook onze wereld voor mensen ook vaak zichtbaar, al ligt de frequentie van onze trillingen niet op de hoogte die door mensen normaal visueel en auditief geregistreerd zal worden. Je kunt dus de conclusie trekken dat de ongeziene wereld, die geheimzinnige en mystieke wereld, niet de tegenstelling vormt tot de wereld waarin je werkelijk leeft, maar dat zij eenvoudigweg een component daarvan is die over het hoofd wordt gezien.

Kom je zover dat je dit toegeeft, dan zijn alle zaken, ook de sferen, de geest, geestelijke leiders, God, de heiligen, het gehele engelenkoor met alle daarin voorkomende variëteiten opeens dingen van je eigen wereld. Dan pas kun je volgens mij als mens volledig leren leven. De mens heeft de mogelijkheid om veel vollediger te leven dan hij doet. Daarvoor moet hij af van het gevoel dat het mystieke in tegenstelling tot het normale bestaan aanwezig is en moet hij komen tot de erkenning dat er een normaal bestaan is, dat veel meer omvat dan het onmiddellijk stoffelijk kenbare en beredeneerbare. Hij moet trachten deze waarden voor zich waar te nemen - wat hij in het begin wel als 'aanvoelen' zal omschrijven - en er mede te werken. Dan blijkt ook dat leven, wat voor de mens een zo kort en begrensd iets schijnt te zijn, in vele vormen optreedt, waarbij dood een vormverandering is en niet een essentiële verandering, of opheffing van bestaan. Je kunt dan de oplossing voor de dood vinden door te stellen, dat hier in feite sprake van een overgang die vergelijkbaar is met die van pop tot voltooid imago.

Reactie: Een soort mutatie?

Geen mutatie, maar een ontwikkeling. U zegt toch ook niet dat een rups tot vlinder muteert? Ik zou dit zeker niet als een mutatie willen zien, maar eerder als een groeiproces dat eindigt in een andere vorm van bestaan. De rustperiode 'dood', het wegvallen van de schil, is volgens mij voor de werkelijke persoonlijkheid ook ongeveer gelijk aan de ervaring die de rups heeft wanneer hij tot vlinder wordt. Hij laat daarbij zijn rupsenhuid en de daarom gesponnen cocon zonder meer achter. Onmiddellijk begint hij zich in zijn nieuwe element te bewegen. Eerst was hij aardgebonden, na de verandering kan hij opeens vliegen en is de lucht zijn nieuwe wereld. Zo ongeveer is het voor de mens ook. Een besef hiervoor zou voor vele mensen, naar ik meen, belangrijk kunnen zijn.

Want de mens die gelooft aan eeuwigheid - hiertoe geprest door innerlijk nood en behoefte - is geneigd om die eeuwigheid voor zich als een absolute tegenstelling tot het voor hem normale bestaan te projecteren. Hij stelt dan: 'je leeft maar één keer, en wanneer je doodgaat kom je in de hemel of in de hel'. En dat schept spanningen die overbodig zijn. Het is immers niet: je gaat naar de hemel of naar de hel, maar je blijft, in een andere vorm, toch het wezen dat je nu bent.

En ook het contact wordt op die wijze gemakkelijker. Want een mens die dood is gegaan, of beter: die door het proces dat dood heet is gegaan, leeft precies zo intens en volledig als u zelf. Zeker, hij gehoorzaamt aan andere wetten, leeft in een wat andere wereld dan u, maar hij is net zo reëel als u zelf bent. Wanneer dit feit eenmaal algemeen erkend wordt, moet er ook een eenvoudiger communicatie tussen hem en u mogelijk zijn. Dan zou je misschien kunnen beseffen dat je gezamenlijk een wereld deelt die veel groter is dan elk afzonderlijk voor zich zou vermoeden.

Ik weet hoe wij, van onze kant, voortdurend alle moeite doen om uw wereld te begrijpen en juist te zien. Maar voor ons gelden nu eenmaal andere leefregels dan voor u. En zo is ergens tussen ons toch een grens. Wij kunnen niet terugkeren tot uw menselijke beredeneringen omdat onze waarnemingen, zelfs van uw wereld, te veel afwijkende elementen omvatten.

Als mens komen tot een begrip waardoor je - sprekende in de termen van de gebruikte gelijkenis - rups zijnde, de vlinder toch ziet en erkent, betekent een geheel ander leven ervaren. In de eerste plaats krijg je een gevoel van grotere zinrijkheid in het bestaan. Je angst voor de beperktheid van je leven als mens, je angst voor de dood, komt weg te vallen.

Dan is er een ontspannen waarneming en ervaring van de wereld mogelijk die, juist door de haast die de meeste mensen kennen omdat zij alles in een kort leven trachten te doen, voor de meesten teloor is gegaan. Je vindt weer de werkelijke levensvreugde die door zoveel godsdiensten voor het aardse bestaan ontkend wordt, en die in het menselijke leven grotendeels lijkt te ontbreken. Zij kan dan haar werkelijke betekenis en plaats in het leven weer herkrijgen en wordt weer tot de werkelijke energiebron. Want levensvreugde is een belangrijk geestelijk voedsel voor de mens die in de stof gebonden is.

Is er boven de mens dan nog iets anders? Er zijn zeker vele vormen van bestaan. Maar wie zegt ons dat dezelfde vorm van inkapseling, vrijwording en verandering, die ligt tussen de werelden van mens en geest, ook niet bestaat tussen ons en die nu voor ons nog hogere wezens? - Wij, geesten, weten in ieder geval, dat het voor ons mogelijk is naar hogere werelden te evolueren. Wij weten alleen niet waar die mogelijkheid ophoudt -. En daar waar ons begrip verder weigert, staat nog steeds voor ons God. God als een vage wolk, een vage kracht, waarin je alles kunt lezen en die zeker ook alles omvat wat je erin wilt lezen, maar die als geheel toch te veel omvat om door ons begrepen te worden. Dan is de relatie tussen mens en God, naar ik meen, ook niet meer die zeer persoonlijke tussen slaaf en heerser. Dan wordt het een relatie tussen reiziger en bestemming. En ik meen dat ook dit juist is.

De mens probeert in de materie zijn oneindigheid, hoe dan ook, te realiseren. En hij vergeet daarbij dat die oneindigheid een deel van zijn wezen en leven is, dat zij niet gerealiseerd hoeft te worden, omdat zij is, in hem bestaat. Te veel richten de mensen zich nog op de eeuwigheid zonder te beseffen dat deze in henzelf verankerd is, zodat het voldoende is het besef hiervan in eigen bestaan mee te laten spelen. Een mens heeft zijn geloof. Dit geloof is over het algemeen het scherm, waarmee hij het onbekende verweg tracht te houden van zijn geborgenheid in de gekende waarden van het stoffelijke bestaan. Het geloof is een toneelscherm, fraai beschilderd, dat de mens heeft opgehangen tussen zich en de werkelijkheid. Dit wil echter niet zeggen dat er achter dit scherm niets is. Het betekent alleen dat de mens bang is voor het vele dat kan bestaan.

Ik wil opsommen, kort, wat er dan bestaat:

Naast het direct menselijk bestaan is er het aardgebonden geestelijk bestaan, dat ook wel astraal geuit bestaan wordt genoemd, waarin je op aarde kunt spoken, of - werkende vaak vanuit nog een andere sfeer- je tot op zekere hoogte weer materieel manifest kunt maken. Daarnaast bestaat een reeks van zogenaamde geestelijke werelden, begripsgebieden, waarbij het wezen van vormwezen vervaagt tot denkende energie. Dan is er vanuit al die werelden steeds weer een concretisering in de richting van vorm en persoonlijkheidsuitdrukking mogelijk tot op uw wereld. Dat wordt dan tot reïncarnatie. Zo is er ook een mogelijkheid geïsoleerd te worden van de werkelijkheid, van de wezenlijke sferen. Wij noemen dit het vertoeven in duistere werelden, maar in wezen is het niets anders dan een afwijzen van een deel van de werkelijkheid, een vlucht voor onthullende aspecten die meestal in je eigen wezen bestaan.

Al deze werelden zijn er. Maar zij zijn niet gescheiden van de werelden van de mens, maar zijn er deel van. Er is geen grens te overschrijden, hoogstens zo nu en dan een vormverandering te beleven. Maar het besef van de mens zal al deze werelden eens moeten kunnen omvatten. Want in welke sfeer of wereld hij ook leeft, dit is zijn werkelijke wereld. Daarom moeten wij de mens ook niet beschouwen als de kroon van de schepping, als het laatste en beste product van een goddelijke huisvlucht. Wij moeten trachten de mens te beschouwen als dat, wat hij werkelijk is: een leven, dat in een groeiproces middels vormveranderingen ergens een eindbestemming zal

benaderen die is ingelegd in het wezen zelf, maar die maar moeilijk door het wezen beseft kan worden, voor die eindbestemming werkelijk bereikt werd.

De mens leeft in een maatschappij. De maatschappelijkheid van een mens is in feite een zoeken naar veiligheid in stamverband. Maar deze mens kan ook leven in een geestverwantschap, waarin niet meer stoffelijke regels en praxis, maar eerder begripwaarden, een woord en gebaarlose overdracht van emoties en begrippen een hoofdrol spelen. Deze geestverwantschap is voor de mens belangrijker dan welke andere vorm van gebondenheid ook: zij geeft hem niet slechts grotere zekerheden, maar vooral ook grotere mogelijkheden.

De mens is een wezen, dat zichzelf voortdurend omringt door begrenzingen die bestaan uit woorden als 'redelijk gezien is dit onmogelijk' of het nog sterkere: 'dit bestaat niet'. Wanneer u een huis hebt met 6 kamers en steeds weer weigert het bestaan van twee daarvan te erkennen, komt er een moment waarop je zelfs niet meer kunt zien of begrijpen dat er in het huis nóg twee kamers zijn. Je leefruimte is daarmee twee kamers kleiner geworden en het is dit effect dat naar ik meen bij de zogenaamde menselijke 'redelijkheid' een grote rol speelt.

Je gaat er volgens mij als mens op aarde te veel van uit dat anderen iets reeds eerder gezegd hebben, of dat een bepaalde wijze van denken, geloven en handelen nu eenmaal gebruikelijk is. Je gaat niet uit van je eigen ervaringen, maar van hetgeen volgens de nu bestaande toestand het meest waarschijnlijke daarbij is. Je moet echter als mens overal zoeken naar nieuwe mogelijkheden, ook wanneer nog niemand die heeft gevonden, of ze redelijk onmogelijk worden geacht. Het doorbreken van de vreemde taboe's, die onmogelijk heten, is misschien wel het belangrijkste wat een mens in zijn leven kan doen.

Eens is er een mens geweest die gezegd heeft: wij kunnen lasten eenvoudiger verplaatsen, wanneer wij het rad gebruiken. Alleen noemde hij het geen rad, want het bestond nog niet en er was nog geen naam voor. Iedereen zal hem wel uitgelachen hebben, en toen hij zijn denkbeeld toch uitvoerde, zal men wel gesproken hebben over hekserijen en tegennatuurlijke praktijken. Iets dergelijks zal zich ook wel hebben afgespeeld, toen een mens voor het eerst het gebruik van het kompas uitvond door gebruik te maken van opgehangen magneetsteen. Iets dergelijks is in zekere zin zelfs gebeurd, toen penicilline werd uitgevonden waardoor de oude praktijk van het broeien van gekauwd brood op een wond eindelijk een wat andere en nu uiteindelijk wetenschappelijk ook aanvaardbare toepassing heeft gekregen. Want altijd weer zijn er mensen die stellen: dit kan niet, dit is onmogelijk; en wanneer het toch mogelijk is, dan is het verderfelijk, duivels en verboden.

Door deze houding tegenover alles, wat van de tot dan toe redelijk geachte gang van zaken indruist, hebben veel mensen zichzelf de mogelijkheid ontnomen de werkelijkheid te zien en te erkennen; te beseffen ook, wat zij kunnen bereiken. De mens bereikt zijn volle betekenis in de stof volgens mij eerst dan, wanneer hij het woord onmogelijk als een meer algemeen geldende term eenvoudigweg uit zijn dictionaire schrappt en geloof niet meer beschouwt als een zekerheid van een andere orde, maar als een veronderstelling die ook in de eigen praxis voor anderen kenbaar waar gemaakt moet worden. De mens komt eerst tot werkelijke ontplooiing, wanneer hij ophoudt te dromen over wat zou moeten zijn in de wereld, en leert zien, wat er in hemzelf bestaat om daarmee de waarheid in de wereld te zoeken.

Dan bereikt hij iets van de macht en de grootheid die mogelijk eens een schrijver ertoe heeft gebracht neer te schrijven, dat God de mens schiep naar Zijn beeld en gelijkenis. De mens is een veelvoudig verschijnsel, ook in zichzelf. Maar hij is een in zich gedeeld verschijnsel, want hij heeft de werelden, die in hem bestaan, niet tot eenheid samengevoegd, maar integendeel deze waarden van elkander zoveel mogelijk gescheiden en benoemd tot afzonderlijke werelden en mogelijkheden die niet gelijktijdig actief kunnen zijn.

De mens omvat in zijn werkelijke Ik ook een alomvattend begrip, maar hij moet eerst leren dit ook te gebruiken. Daarom kunnen wij verwachten dat wij, mens of geest zijnde, eens de grenzen rond ons zullen erkennen als zijnde muren die wij zelf hebben gebouwd. Wij moeten dat wat ons verblindt, wat ons beperkt, breken. Niet om dan naar willekeur te leven, maar om onze wereld beter te leren beseffen en zo meer waar te zijn in onszelf.

Dat, zover mijn betoog de mens betreft. U kijkt waarschijnlijk liever naar de geest en vele mensen voelen zich meer geroerd door de autoriteit van de profeet, de geest, de Godheid, dan door een eenvoudige werkelijkheid omtrent hun eigen bestaan. Maar dit bestaan is de enige werkelijkheid die je als mens bezit. Je kunt de wereld bevolken met goden en demomen, maar dezen zullen niets waarmaken wat niet in jezelf leeft. Je kunt de gehele natuur tot mirakel en wonder verklaren, maar ik garandeer u, dat, wanneer u het onkruid zelf niet uit uw tuin wiedt, uw werkelijkheid door diezelfde natuur verstikt zal worden onder het onkruid.

Daarom meen ik dat het beter is eenvoudigweg de waarheid te noemen, zoals ik die zie en te zeggen:

Mens, je staat niet aan het begin van een ontwikkeling, je bent zelf een totale ontwikkeling.

Wanneer je jezelf beseft, zo is dit in zich de werkelijke bewustwording. Ware bewustwording is niet een feitelijke uitbreiding van je persoonlijkheid, of het openbloeien in andere werelden. Het is slechts: je bewust van jezelf zijn.

In jezelf vind je alle waarden die voor jou noodzakelijk zijn.

In jezelf vindt je ook de mogelijkheden die voor jou belangrijk zijn, de mogelijkheid tot werkelijke bereiking. Maar om die mogelijkheden te kunnen gebruiken moet je ook gelukkig zijn. Een mens die door nood wordt gekweld, keert zich veelal zowel tegen de wereld als tegen zichzelf. Een mens die innerlijk gelukkig is, kan echter de innerlijke synthese vinden van zichzelf en de wereld. Ik geloof dat dit in het menselijke leven het belangrijkste is, zoals het dit in de werelden van de geest is.

Maar ik moet toegeven: ik zie het vanuit het standpunt van de geest.

En een geest is voor de mens altijd nog ergens een irreëel wezen, iets wat ten hoogste de hogerstaande bewoner van een geheel andere wereld schijnt te zijn. U moet in uw eigen leven daarom maar uw eigen formuleringen vinden. Ik heb slechts getracht u een denkbeeld voor te leggen. Maar dit denkbeeld krijgt eerst werkelijke betekenis wanneer u het overdacht hebt en het door u in uw eigen termen vertaald is. Zeker, dat is dan een subjectieve vertaling. Maar het is voor u het begin van een jezelf benaderen, zoals je bent en met de eigenschappen die je werkelijk bezit.

Nu bestaan er natuurlijk 1001 systemen van esoterische en andere aard ter verruiming van het bewustzijn en daarnaast nog verschillende chemische en andere middelen die het bewustzijn eveneens verruimen. Maar wat hebt u aan een tijdelijke of blijvende verruiming van uw bewustzijn, wanneer de praktijk geen gelijke tred houdt met het besef dat u gewint? Menig systeem brengt je wel kennis die je nodig hebt, besef dat belangrijk is, maar brengt je gelijktijdig tot een zo grote bewondering voor hetgeen je verworven hebt, dat je de praktijk vergeet en toch is de praktijk de werkelijkheid van het leven. Het is in de dagelijkse werkelijkheid van je eigen leven dat nieuwe erkenningen en bewustwordingen eerst werkelijk belangrijk worden en werkelijk betekenis krijgen voor het geheel van je wezen. Gebruik dus je mogelijkheden.

'Ken u zelf' is ook hier de basis van een goede praktijk. En de mens die God wil leren kennen moet eerst zichzelf leren kennen. Zoals alleen hi, die zichzelf overwint, eerst waarlijk het boze zal kunnen overwinnen. Deze waarheid is oeroud, want zij is deel van het mens-zijn met alle

daarbij behorende factoren en vormen. Laat ons dan aan die waarheid niet voorbijgaan. Het is gemakkelijker jezelf te vergeten in modebegrippen, dat is waar. Maar uiteindelijk zul je toch weer terug moeten keren tot dat wat jezelf bent.

Geloof en mystiek kunnen hieraan niets veranderen. Je leeft en je moet leven. De mens denkt misschien dat hij zijn leven kan verkorten. Toch kan hij ten hoogste zijn optreden in de ene vorm sneller beëindigen om in een andere vorm weer voort te gaan. Want hij kan zijn bestaan niet beëindigen en dat, wat hem tot een bepaalde stemming in betekenis in het bestaan dwingt, niet uit zichzelf wegwissen.

Goedenavond.
d.d. 10 september 1971